

NOTA
RESERVES
EN
VOORZIENINGEN
2023

BL23-15222

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Inleiding	4
1. Reserves en voorzieningen in Best	5
1.1 De Vrije Algemene reserve	6
1.2 Bestemmingsreserves.	6
1.3 De dekkingsreserves.	9
1.4 Voorzieningen	11
1.5 Stille reserves	14
2. Reserves en voorzieningen wettelijke kaders en algemeen	15

INLEIDING

De nu geldende nota Reserves en voorzieningen is vastgesteld in 2021. Op basis van de Financiële verordening, wordt de nota Reserves en Voorzieningen (de nota R&V) elke 4 jaar geactualiseerd. Er is vanwege enkele ontwikkelingen aanleiding om de nota eerder aan te bieden.

Via de periodieke herziening van de nota reserves en voorzieningen heeft de raad de mogelijkheid om:

1. reserves en voorzieningen in te stellen, aan te passen of op te heffen;
2. te bepalen waarvoor reserves en voorzieningen kunnen worden ingezet;
3. eerder gekozen beleid voor de reserves en voorzieningen aan te passen.

In de nieuwe nota Reserves en voorzieningen 2023 wordt voorgesteld om 4 reserves te beëindigen, 2 nieuwe reserves in te stellen en 1 nieuwe voorziening in te stellen.

Onderdeel 1. bevat per reserve of voorziening de kaders, de lokale regels. Onderdeel 2 gaat in op de landelijke regelgeving waarmee rekening gehouden moet worden.

1. Reserves en voorzieningen in Best

Algemeen

In dit onderdeel worden de reserves en voorzieningen die in Best van toepassing zijn met de bijbehorende kenmerken voor de periode 2023-2026 weergegeven. Voor wijzigingen ten opzichte van de nota reserves en voorzieningen 2021 wordt verwezen naar het raadsvoorstel bij deze nota.

Reserves zijn vermogensbestanddelen die zijn aan te merken als eigen vermogen en die zijn bedrijfseconomisch gezien vrij te besteden. Het in bedrijfseconomische zin vrij besteedbaar zijn van de reserve wil zeggen dat tot het moment van daadwerkelijke aanwending er altijd voor gekozen kan worden om op basis van een heroverweging de reserve op te heffen en in te zetten voor een ander doel. De aanwezige reserves zijn op grond van artikel 43 van het BBV en op grond van lokale keuzes onder te verdelen in:

- 1.1 De Vrije Algemene reserve
- 1.2 Bestemmingsreserves.
- 1.3 Administratieve reserves: de dekkingsreserves.
- 1.4 Voorzieningen
- 1.5 Stille reserves

Per reserve of voorziening zijn opgenomen:

- het doel waarvoor de reserve of voorziening kan worden ingezet;
- het werkelijk aanwezige saldo per 1-1-2023;
- hoe de stortingen in de reserve of voorziening plaatsvinden ;
- in welke gevallen onttrekkingen aan de reserve of voorziening kunnen plaatsvinden;
- welke maximum of minimum hoogte de reserve of voorziening heeft;
- het besluit over de specifieke reserve of voorziening (na vaststelling van deze nota).

1.1. De Vrije Algemene reserve

De kaders voor de vrije algemene reserve zijn:

Vrije algemene reserve	
Doel	Algemeen bestedingsmiddel voor incidentele lasten en investeringen en dekking algemene exploitatietekorten.
Saldo 1-1-2023	8.753.000
Stortingen	Positieve jaarresultaten, voordelige saldi risicoreserve grondexploitaties en incidentele baten.
Onttrekkingen	Nadelige jaarresultaten, incidentele lasten, aanvulling risicoreserve GREX en dekking van investeringen.
Minimale hoogte / Maximale hoogte	Geen, er is een koppeling met de norm voor het weerstandsvermogen. Op grond daarvan kan de toezichthouder (de provincie) bepalen dat de hoogte van de vrije algemene reserve naar boven moet worden bijgesteld. Deze reserve is wettelijk verplicht.
Bijzonderheden	Geen.
Besluit	Reserve handhaven

1.2 Bestemmingsreserves

In een aantal gevallen zijn in het verleden budgetten afgezonderd en vastgelegd in een bestemmingsreserve. Vooraf is bepaald voor welk doel bestedingen uit de bestemmingsreserve mogen plaatsvinden, conform artikel 43 lid 2 van het BBV. De gemeenteraad kan de bestemming van deze reserves ten alle tijde aanpassen.

Bestemmingsreserves worden tot het eigen vermogen gerekend omdat deze reserves ondanks de toegekende bestemming vrij besteedbaar zijn. Het is daarom zinvol om periodiek de bestemming van de reserves te toetsen aan actuele ontwikkelingen. Per reserve wordt hier nader op ingegaan.

De bestemmingsreserves zijn te onderscheiden in:

- a. Tariefegalisereserves
- b. Overige bestemmingsreserves

a. Tariefegalisereserves

Hiertoe behoren de reserves die bedoeld zijn om een gelijkmatige ontwikkeling van tarieven die aan derden in rekening worden gebracht te bevorderen. Tarieven zijn doorgaans gebaseerd op kosten die worden gemaakt. Deze kosten kunnen een grillig verloop hebben. Door sterke kostenafwijkingen te verrekenen met een tariefegalisereserve, wordt een beheerste ontwikkeling van de tarieven mogelijk. Zonder deze reserves zou zouden zeer sterke schommelingen in de tarieven optreden.

De kaders voor de egalisereserve afvalverwijdering zijn:

Egalisereserve afvalverwijdering	
Doel	Beperken van schommelingen in het tarief afvalstoffenheffing en het afdekken van hoger dan geraamde exploitatieuitgaven.
Saldo 1-1-2023	450.000
Stortingen	Jaarlijks wordt € 75.000 ten laste van de exploitatie afvalverwijdering toegevoegd.
Onttrekkingen	Dekkingsmiddel voor het spreiden van tariefsstijgingen.
Minimale hoogte / Maximale hoogte	Minimale hoogte is € 300.000
Bijzonderheden	Om de noodzakelijke buffers voor het functioneren van deze reserve te kunnen vormen, wordt jaarlijks € 75.000 gereserveerd en doorberekend via het tarief afvalstoffenheffing. Verder worden de werkelijk aanwezige buffers elke 4 jaar herijkt in relatie tot de dan geldende uitgangspunten.
Besluit	Reserve handhaven.

b. Overige bestemmingsreserves

Dit zijn reserves waarvoor nog geen besteding is vastgelegd en die nog niet zijn geblokkeerd voor bepaalde verplichtingen of risico's, oftewel het zijn reserves die nog open staan. De gemeenteraad kan aan deze reserves een bepaalde bestemming geven, maar zolang nog niet tot daadwerkelijke aanwending is besloten is sprake van vrij besteedbare reserves. Hieronder zijn de bestemmingsreserves opgenomen met de kaders die van toepassing zijn. Nieuwe bestemmingsreserves zijn blauw gemarkeerd.

Egalisatiereserve ICT (was reserve ICT).	
Doel	Beperkingen van schommelingen in de raming van baten en lasten vanwege ICT hardware investeringen en projecten gekoppeld aan ICT.
Saldo 1-1-2023	1.062.000
Minimale hoogte / Maximale hoogte	Geen, dit is afhankelijk van het investeringsplan voor de komende jaren.
Stortingen	Stortingen vinden plaats op basis van het investeringsplan via een onttrekking uit de exploitatie.
Onttrekkingen	Voor onttrekking van investeringen en projecten.
Bijzonderheden	Toekomstige investeringen en projecten worden bepaald en vervolgens worden de lasten daarvan geëgaliseerd via deze reserve.
Besluit	Reserve handhaven.

Risicoreserve grondexploitatie	
Doel	Afdekken van risico's en nadelige resultaten van gemeentelijke grondexploitatie
Saldo 1-1-2023	12.279.000
Stortingen	Stortingen kunnen plaatsvinden door: 1. (tussentijdse) winstafdrachten van grondexploitatie; 2. aanvulling vanuit de vrije algemene reserve.
Onttrekkingen	Onttrekkingen kunnen plaatsvinden door: 1. het instellen of verhogen van een verliesvoorziening voor grondexploitatie; 2. afdracht aan de vrije algemene reserve
Minimale hoogte / Maximale hoogte	Geen absolute maximale hoogte. De hoogte van deze reserve wordt mede bepaald door de jaarlijkse risico inventarisatie van grondexploitatie.
Bijzonderheden	Periodiek vindt zowel actualisatie van de grondexploitatie plaats als een inventarisatie van de risico's in de grondexploitatie. Afhankelijk hiervan vinden dotaties en/of onttrekkingen plaats.
Besluit	Reserve handhaven.

Algemeen culturele reserve	
Doel	Aankoop kunst, wijk aankleding in openbare ruimte en subsidiëring incidentele culturele activiteiten.
Saldo 1-1-2023	80.000
Stortingen	€ 10.000 per jaar ten laste van de exploitatie cultuur
Onttrekkingen	Onttrekkingen volgens het doel van deze reserve.
Minimale hoogte / Maximale hoogte	Geen.
Bijzonderheden	De storting is cf het raadsbesluit 2-11-2020, borging beeldende kunst.
Besluit	Reserve handhaven.

Risicoreserve sociaal domein	
Doel	Afdekken van risico's die optreden in het Sociaal Domein, waaronder de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning
Saldo 1-1-2023	1.101.000
Minimale hoogte / Maximale hoogte	Geen
Stortingen	Elk jaar worden de risico's binnen het Sociaal Domein bij de jaarrekening beoordeeld. Afhankelijk van de inventarisatie hiervan wordt de reserve aangepast.
Onttrekkingen	Deze zijn afhankelijk van de ontwikkelingen die zich binnen de taakvelden van het Sociaal Domein voordoen.
Bijzonderheden	Geen
Besluit	Reserve handhaven.

Reserve gevolgen reorganisatie 2005

Doel	Dekking van garantiesalarissen
Saldo 1-1-2023	114.000
Minimale hoogte / Maximale hoogte	Geen. Wel wordt rekening gehouden met het matchingsprincipe. De gereserveerde verplichtingen in deze reserve moeten gelijk zijn aan de uitgaven die op grond van deze verplichtingen in de toekomst verwacht worden.
Stortingen	Geen.
Onttrekkingen	Dekking van garantiesalarissen
Bijzonderheden	Geen
Besluit	Reserve handhaven

Reserve buitensportaccommodaties.

Doel	Dekking van vervangingsinvesteringen in buitensportaccommodaties
Saldo 1-1-2023	1.257.000
Minimale hoogte / Maximale hoogte	Gebaseerd op het onderhoudsplan buitensportaccommodaties
Stortingen	Geen (was structurele storting ten laste van de raming van baten en lasten)
Onttrekkingen	Geen (was voor vervangingsinvesteringen in buitensportaccommodaties, door de raad vast te stellen via het nieuw beleid voor de raming van baten en lasten).
Bijzonderheden	In begroting 2024 is voorgesorteerd op het laten vervallen van deze reserve, in samenspraak met de provincie. Het opheffen van deze reserve heeft voor de exploitatie tot gevolg dat geen stortingen meer nodig zijn ten laste van de exploitatie. Nieuwe investeringen en de daaruit voortvloeiende lasten worden vastgesteld via de begroting.
Besluit	Reserve vervalt per 31-12-2023.

Reserve wegbeheer

Doel	1. Dekking van investeringen vanwege het in stand houden van wegen volgens het wegbeheersplan 2. Beperken van schommelingen in de raming van baten en lasten
Saldo 1-1-2023	7.861.000
Minimale hoogte / Maximale hoogte	Geen, de hoogte is gebaseerd op het actuele wegbeheersplan.
Stortingen	Geen (was jaarlijkse storting tlv de raming van baten en lasten op basis van het actuele wegbeheersplan).
Onttrekkingen	Geen (was onderhoudsinvesteringen en rehabilitaties).
Bijzonderheden	In begroting 2024 is voorgesorteerd op het laten vervallen van deze reserve, in samenspraak met de provincie. Het opheffen van deze reserve heeft voor de exploitatie tot gevolg dat geen stortingen meer nodig zijn ten laste van de exploitatie. Nieuwe investeringen en de daaruit voortvloeiende lasten worden vastgesteld via de begroting.
Besluit	Reserve vervalt per 31-12-2023.

Reserve vervanging groen.

Doel	Vervangen openbaar groen
Saldo 1-1-2023	1.397.000
Minimale hoogte / Maximale hoogte	Geen, gebaseerd op het kwaliteitsplan openbare ruimte
Stortingen	Geen (was structurele storting ten laste van de raming van baten en lasten)
Onttrekkingen	Geen (was voor renovaties en het in stand houden van openbaar groen).
Bijzonderheden	In begroting 2024 is voorgesorteerd op het laten vervallen van deze reserve, in samenspraak met de provincie. Het opheffen van deze reserve heeft voor de exploitatie tot gevolg dat geen stortingen meer nodig zijn ten laste van de exploitatie. Nieuwe investeringen en de daaruit voortvloeiende lasten worden vastgesteld via de begroting.
Besluit	Reserve vervalt per 31-12-2023.

Reserve speelelementen

Doel	Vervangen en repareren speelelementen
Saldo 1-1-2023	684.000
Minimale hoogte / Maximale hoogte	Geen
Stortingen	Geen (was structurele storting ten laste van de raming van baten en lasten).
Onttrekkingen	Geen (was voor vervangingsinvesteringen en reparaties van speelelementen).
Bijzonderheden	In begroting 2024 is voorgesorteerd op het laten vervallen van deze reserve, in samenspraak met de provincie. Het opheffen van deze reserve heeft voor de exploitatie tot gevolg dat geen stortingen meer nodig zijn ten laste van de exploitatie. Nieuwe investeringen en de daaruit voortvloeiende lasten worden vastgesteld via de begroting.
Besluit	Reserve vervalt per 31-12-2023.

Reserve landschapsinvesteringsregeling (LIR)	
Doel	Kwaliteitsverbetering van het landschap (buitengebied) ter compensatie van ruimtelijke ontwikkelingen, grondexploitatie, bestemmingsplannen en anterieure overeenkomsten. Daarnaast ter uitvoering van projecten voortvloeiende uit de structuurvisie en/of het gebiedsgericht programma buitengebied.
Saldo 1-1-2023	0
Minimale hoogte / Maximale hoogte	Geen
Stortingen	Stortingen vanuit de Grex of anterieure overeenkomsten op basis van een bedrag per m2.
Onttrekkingen	Onttrekking gericht op kwaliteitsverbetering van het landschap buitengebied.
Bijzonderheden	In 2019 is de Landschapsinvesteringsregeling vastgesteld. Onduidelijk is wanneer kwaliteitsverbeteringen plaatsvinden, hierdoor is een reserve het aangewezen instrument om budgetten voor dit doel te reserveren.

Reserve financiële bijdrage fysieke leefomgeving	
Doel	Verbeteren van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving.
Saldo 1-1-2023	0
Minimale hoogte / Maximale hoogte	Geen.
Stortingen	De ontvangen financiële bijdragen uit gemeentelijke grondexploitatie en/of particuliere initiatieven worden gestort in deze reserve. De financiële bijdrage is verankerd in het door de raad vastgestelde 'Programma kostenverhaal en financiële bijdragen'. Het tarief voor de financiële bijdrage is berekend op € 4,30 per m2 bvo wonen en op € 1,70 per m2 bvo niet-wonen.
Onttrekkingen	Deze bestemmingsreserve kan enkel ingezet worden voor investeringen zoals beschreven in het 'Programma kostenverhaal en financiële bijdragen'.
Bijzonderheden	De financiële bijdrage voor het verbeteren van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving is verankerd in het 'Programma kostenverhaal en financiële bijdragen'. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar dit programma.
Besluit	Reserve instellen

1.3 De dekkingsreserves

Artikel 59 van het BBV schrijft voor dat investeringen met een economisch nut (bijvoorbeeld een gebouw wat 50 jaar meegaat) moet worden geactiveerd, dat wil zeggen zichtbaar gemaakt moet worden op de balans.

Bij dekking uit reserves is dit standaard niet het geval, de afwikkeling verloopt zonder aanvullende maatregelen volledig via de raming van baten en lasten.

Om toch reserves te kunnen gebruiken als dekkingsmiddel en gelijktijdig te kunnen voldoen aan artikel 59 van het BBV is het systeem van activering op de balans via een zogenaamde dekkingsreserve bedacht.

De technische uitleg hierbij:

Door het storten van het investeringsbedrag in een dekkingsreserve en vervolgens jaarlijks de afschrijvingslast onttrekken uit de dekkingsreserve kan aan de eis in artikel 59 van het BBV worden voldaan. De dekkingsreserve is zo in feite een "potje" om de jaarlijkse afschrijvingen die ontstaan vanwege de investering te dekken. Budgettair wordt de dekking van investering in het jaar van aanschaf gestort in de dekkingsreserve waarmee in dat jaar de investering is afgedekt. Vervolgens worden via de dekkingsreserve de lasten van de investering gedurende de looptijd onttrokken. Overeenkomstig het raadsbesluit bij deze investeringen worden lasten ineens gedekt uit een reserve, toekomstige lasten die op grond van artikel 59 moeten worden verantwoord in de raming van baten en lasten, worden structureel afgedekt door bijdragen uit de daartoe ingerichte dekkingsreserve.

Belangrijk bij dekkingsreserves: een bestemmingswijziging heeft gevolgen voor de exploitatie:

De gemeenteraad is vrij om de bestemming van reserves te wijzigen, maar als dit plaatsvindt bij dekkingsreserves heeft dit een bijeffect:

Als een dekkingsreserve wordt opgeheven of verlaagd, is er geen/minder ruimte om de lasten van de investering waarvoor de dekkingsreserve was, te dekken.

Uit het oogpunt van een solide financieel beleid wordt geadviseerd om dekkingsreserves in stand te houden zolang op onderliggende investering nog moet worden afgeschreven (op de balans is opgenomen met een boekwaarde).

Hieronder worden de dekkingsreserves samengevat weergegeven. Voor een volledig overzicht per dekkingsreserve wordt verwezen naar bijlage 1.

Dekkingsreserves	
Doel	Het spreiden van lasten van investeringen die oorspronkelijk uit een reserve gedekt zijn.
Saldo 1-1-2023	32.942.000
Minimale hoogte / Maximale hoogte	Geen, het saldo van de dekkingsreserve is voldoende om de resterende kapitaalasteb te dekken.
Stortingen	Het investeringsbedrag wordt gestort vanuit de vrije algemene reserve of bestemmingsreserve.
Onttrekkingen	Jaarlijks worden de kapitaallasten onttrokken aan de dekkingsreserve.
Bijzonderheden	Dekkingsreserves worden ook wel administratieve reserves genoemd. De dekking heeft immers al plaatsgevonden uit de vrije algemene reserve of een bestemmingsreserve. Dekkingsreserves zijn uitsluitend bedoeld om lasten over meerdere jaren te verdelen, zodat inzicht verkregen kan worden in de waardering van investeringen.
Besluit	Dekkingsreserves handhaven.

1.4 Voorzieningen

Wanneer is sprake van een voorziening en wanneer is sprake van een reserve?

Het onderscheid tussen reserves en voorzieningen is soms moeilijk te maken. De belangrijkste verschillen tussen een reserve en een voorziening zijn in onderstaande tabel weergegeven:

<i>Kenmerk:</i>	<i>Reserve:</i>	<i>Voorziening:</i>
Onderbouwend plan noodzakelijk?	nee	ja
Omvang redelijkerwijs in te schatten?	niet altijd	ja
Eigen vermogen / vreemd vermogen?	eigen vermogen	vreemd vermogen
Omvang is voldoende om toekomstige verplichtingen op te vangen?	niet altijd	ja (obv plan)
Bestemming wijzigbaar algemene Reserves en bestemmingsreserves:	ja (raadsbesluit)	ja
Bestemming wijzigbaar dekkingsreserve:	ja, maar alternatieve dekking is noodzakelijk.	

Op basis van de uitleg hierboven blijkt dat de bestemming van zowel een dekkingsreserve als van een voorziening in de praktijk niet zonder (financiële) gevolgen te wijzigen is.

Bevoegdheid tot het instellen, storten in en onttrekken uit voorzieningen

Op grond van artikel 189 van de Gemeentewet is de raad bevoegd tot het instellen en het storten in voorzieningen. Voorzieningen worden gevormd op basis van artikel 44 lid 1 t/m 3 van het BBV. Omdat uitgaven uit voorzieningen op basis van door de raad goedgekeurde plannen wordt gedaan, ligt de bevoegdheid tot het doen van uitgaven uit voorzieningen bij het college.

Hieronder zijn de kaders voor de voorzieningen opgenomen die van toepassing zijn. Nieuw is de voorziening verlof sparen, blauw gemarkeerd:

Voorziening rioolbeheer	
Doel	In stand houden van het rioolnetwerk en aanverwante infrastructuur
Saldo 1-1-2023	9.455.000
Minimale hoogte / Maximale hoogte	Geen. De voorziening is voldoende om de verplichtingen binnen de planperiode te dekken.
Stortingen	Opbrengst jaarlijkse rioolrechten +/- exploitatielast = storting.
Onttrekkingen	Jaarlijkse exploitatielasten (dagelijks onderhoud) (Kapitaal)lasten van vervangen, renoveren en functioneel verbeteren van het rioolnetwerk en aanverwante infrastructuur.
Bijzonderheden	Geen. Gebaseerd op de uitgangspunten van het water en rioleringsplan gemeente Best.
Besluit	Voorziening handhaven.

Voorziening uitkeringsverplichtingen voormalig personeel	
Doel	Dekking van uitkeringen aan oud bestuurders.
Saldo 1-1-2023	3.133.000
Minimale hoogte / Maximale hoogte	Het aanwezig saldo moet voldoende zijn om aan toekomstige verplichtingen vanwege oud bestuurders te voldoen.
Stortingen	Tekorten worden aangevuld uit het exploitatiesaldo of uit de vrije algemene reserve op het moment van het ontstaan van een nieuwe verplichting
Onttrekkingen	Uitkeringsrechten vanwege gewezen bestuurders.
Bijzonderheden	Het betreft hier uitkeringsverplichtingen vanwege voormalige burgemeesters en voormalige wethouders.
Besluit	Voorziening handhaven

Voorziening verlof sparen	
Doel	1. Salaris van medewerkers inclusief werkgeverslasten door te betalen gedurende de looptijd van het spaarverlof; 2. medewerkers die uit dienst treden te compenseren vanwege het opgebouwde spaarverlof bij uitdiensttreding.
Saldo 1-1-2023	0
Minimale hoogte / Maximale hoogte	Geen, de hoogte is afhankelijk van het actuele uurloon en de hoeveelheid gespaarde uren.
Stortingen	Gespaarde uren x gemiddeld tarief per uur inclusief werkgeverslasten
Onttrekkingen	Onttrekkingen vinden plaats bij opname van spaarverlof door medewerkers (budget voor vervanging medewerker) of uitdiensttreding van medewerkers (vergoeding aan medewerkers)
Bijzonderheden	Deze voorziening is verplicht op grond van het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten en de CAO voor gemeenteambtenaren. Medewerkers mogen onder voorwaarden verlof sparen voor opname op een later moment. Maximaal kan een medewerker 3600 uur sparen. Maximaal kan een medewerker 1,5 jaar aaneengesloten verlof opnemen. Het gespaarde verlof vertegenwoordigt een waarde. Die waarde is gekoppeld aan het actuele cao-loon van een medewerker inclusief werkgeverslasten. Om deze reden wordt deze voorziening jaarlijks bij de jaarrekening herijkt aan de hand van het actuele uurtarief en de actuele spaartegoeden in uren.
Besluit	Voorziening instellen.

Onderhoudsvoorzieningen gebouwen	
Doel	Opvangen van schommelingen in de lasten voor groot onderhoud van de bouwen die bij de gemeente in eigendom zijn.
Saldo 1-1-2023	1.809.000
Minimale hoogte / Maximale hoogte	Geen, de hoogte is gebaseerd op het onderhoudsplan gebouwen
Stortingen	De stortingen wordt als volgt bepaald: totale onderhoudskosten volgens het onderhoudsplan over 20 jaar / 20 jaar.
Onttrekkingen	Voor de lasten van groot onderhoud zoals opgenomen in het onderhoudsplan. Dagelijks klein onderhoud wordt uit de exploitatie gedekt.
Bijzonderheden	Geen
Besluit	Voorziening handhaven

1.5 Stille reserves

Men spreekt van een stille reserve als de actuele waarde van een actief hoger is dan de boekwaarde. Het gaat hierbij om alle activa niet voor de openbare dienst bestemd die een hogere waarde hebben dan de boekwaarde, die is gebaseerd op de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Voorbeelden hiervan zijn:

- landbouw- en overige gronden, die (nog) niet in bouwgrondexploitaties zijn opgenomen;
- gebouwen, waaronder woningen, waarvan de te verwachten opbrengstwaarde aanzienlijk uitgaat boven de (eventueel aanwezige) boekwaarde;
- verhandelbare aandelen die op korte termijn kunnen worden omgezet in liquide middelen en waaraan geen of onvoldoende waarde is toegekend.

2. Reserves en voorzieningen wettelijke kaders en algemeen

In dit onderdeel wordt eerst ingegaan op de belangrijkste wetgeving waarmee we bij reserves en voorzieningen rekening moeten houden.

Deze wetgeving is met name vastgelegd in de Gemeentewet en in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

a. Gemeentewet:

In relatie met de reserves en voorzieningen staat het budgetrecht centraal. Artikel 189, lid 1 van de Gemeentewet luidt als volgt:

Artikel 189 Gemeentewet

1. Voor alle taken en activiteiten brengt de raad jaarlijks op de begroting de bedragen die hij daarvoor beschikbaar stelt, alsmede de financiële middelen die hij naar verwachting kan aanwenden.

Toelichting op artikel 189:

In de Gemeentewet wordt dus bepaald dat de Raad bepaald welke budgetten er zijn en hoe deze lasten voor deze budgetten worden gedekt. De reserves en voorzieningen zijn een middel deze lasten te dekken.

b. Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv):

De belangrijkste wettelijke voorschriften voor reserves en voorzieningen zijn vastgelegd in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (hierna te noemen BBV). Hieronder wordt op de belangrijkste regelgeving in relatie tot de reserves en voorzieningen ingegaan.

Artikel 42 BBV presentatie eigen vermogen en resultaat

1. Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

2. Het in het eerste lid bedoelde resultaat wordt afzonderlijk opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.

Toelichting op artikel 42:

Dit onderdeel gaat over de wijze waarop reserves als eigen vermogen moeten worden gepresenteerd in de jaarrekening.

Artikel 43 BBV soorten reserves en welk orgaan stelt reserves vast.

1. In de balans worden de reserves onderscheiden naar:

- a. de algemene reserve;
- b. de bestemmingsreserves.

2. Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan provinciale staten respectievelijk de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Toelichting op artikel 43:

Het is op grond van dit artikel verplicht om een algemene reserve te hebben. Aanvullende reserves kunnen worden vastgesteld door de raad.

Artikel 44 BBV voorwaarden het instellen van een voorziening

1. Voorzieningen worden gevormd wegens:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.

Toelichting artikel 44:

Naast dat beschreven is waarvoor voorzieningen kunnen worden ingesteld staat er tussen de regels door ook wat anders: om toekomstige verplichtingen/verliezen in te kunnen schatten, is er een plan met daarin een inschatting van de toekomstige betalingsverplichtingen nodig.

De voorzieningen zoals die zijn opgenomen in onderdeel 1, voldoen aan de kaders van artikel 44. De plannen worden jaarlijks geactualiseerd, zodat we steeds redelijkerwijs kunnen inschatten welke lasten er in de toekomst op ons af komen. Met deze voorzieningen zijn we in staat om buffers op te bouwen voor lasten die in de toekomst gaan optreden. Doordat we buffers opbouwen zijn we in staat om toekomstige schommelingen in de exploitatie te minimaliseren.

Artikel 54 BBV specificaties van reserves op de balans

1. In de toelichting op de balans worden de aard en reden van elke reserve en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan toegelicht.
2. Per reserve wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:
  - a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;
  - b. de toevoegingen of onttrekkingen uit hoofde van het voorgaande boekjaar;
  - c. de toevoegingen of onttrekkingen bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening;
  - d. de verminderingen in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd;
  - e. het saldo aan het einde van het begrotingsjaar.

Toelichting artikel 54:

Inzichtelijk is wat het vermogen van de gemeente is en uit welke onderdelen het vermogen bestaat.

Artikel 55 BBV specificatie van voorzieningen op de balans

1. In de toelichting op de balans worden de aard en reden van de voorzieningen, bedoeld in artikel 44 en de wijzigingen daarin toegelicht.

2. Per voorziening wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:

- a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;
- b. de toevoegingen;
- c. ten gunste van de rekening van baten en lasten vrijgevallen bedragen;
- d. de aanwendingen;
- e. saldo aan het einde van het begrotingsjaar.

Toelichting: de kaders hiervoor worden door de gemeenteraad via deze nota en de daartoe bestemde planning en control instrumenten vastgesteld.

Toelichting artikel 54:

Op basis van deze verplichte toelichting bij de balans in de jaarrekening, wordt inzicht gegeven in de stand van de voorzieningen en is toetsing aan de begroting mogelijk. Inzicht in de toereikendheid van voorzieningen ontstaat door (onderhouds)plannen te koppelen aan de werkelijke stand van de voorziening per balansdatum

c. Relatie van wetgeving met lokale keuzes voor reserves en voorzieningen

De wetgeving voor reserves en voorzieningen is erop gericht dat de bevoegdheden helder zijn, dat de informatie eenduidig en bruikbaar is voor het maken van afwegingen en dat de verslaglegging over reserves en voorzieningen bij elke gemeente eenduidig is.

Aanvullend behoren uitgangspunten voor reserves en voorzieningen ook lokaal geregeld worden. Met uitzondering van de vrije algemene reserve, zijn de gemeenten vrij om te bepalen welke reserves of voorzieningen er zijn. Daarnaast bepalen gemeenten zelf welke uitgaven gedekt kunnen worden uit reserves. Voor voorzieningen geldt dit ook, alleen een voorwaarde daarvoor is dat aan uitgaven uit voorzieningen een plan ten grondslag ligt. Ook kunnen lokaal uitgangspunten worden gekozen voor de hoogte van reserves.

d. Soorten reserves en voorzieningen

Om een afgewogen keuze te kunnen maken, is het nodig op basis van de indeling van de wetgever een hoofdindeling te maken van reserves en voorzieningen:

1. De vrije algemene reserve (vrij besteedbaar, wettelijk verplicht)
2. De bestemmingsreserves (de raad heeft hieraan een doel toegekend)
3. Specifieke bestemmingsreserves, de dekkingsreserves (ter dekking van investeringslasten)

e. Relatie reserves en voorzieningen met bedrijfsvoering en weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin een gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen teneinde haar taken voort te kunnen zetten. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's van de gemeente waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten. Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie, nu en op termijn.

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn, te dekken. Het gaat om die elementen, waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, zoals bijvoorbeeld de algemene reserve, maar ook de onbenutte belastingcapaciteit en stille reserves. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden in incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Met incidentele weerstandscapaciteit wordt bedoeld het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van de taken. Met de structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld, die permanent ingezet kunnen worden om de tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken.

De indicatoren waaruit de weerstandscapaciteit is opgebouwd zijn:

- a. Als buffer voor onverwachte ontwikkelingen met incidentele financiële gevolgen:
  - algemene reserves;
  - stille reserves (bestaande uit privaatrechtelijke eigendommen die een hogere waarde in het economisch verkeer hebben dan de boekwaarde).

- b. Als buffer voor onverwachte ontwikkelingen met structurele financiële gevolgen:
  - begrotingsruimte;
  - de onbenutte belastingcapaciteit.

Het financieel beleid in Best is op dit moment gebaseerd op het beleidsakkoord 'We doen het samen 2022-2026'. Over de reserves en voorzieningen is het volgende vastgelegd in het beleidsakkoord:

De gemeente Best is momenteel financieel gezond en wil dit blijven met het oog op de toekomst van onze (klein)kinderen. Dit is en blijft het uitgangspunt. De financiële reserves moeten voldoende zijn om tegenslagen, nu en in de toekomst, op te kunnen vangen. Het weerstandsvermogen van de gemeente moet uitstekend blijven, oftewel de ratio weerstandsvermogen blijft > 2 . Dreigt de weerstandsratio hieronder te komen, dan stelt het college tijdig aan de raad passende maatregelen voor. Hierbij wordt ook gekeken naar de eventuele onbenutte belastingcapaciteit.

f. Functies van reserves en voorzieningen

Hieronder wordt ingegaan op de verschillende functies die reserves en voorzieningen kunnen hebben.

De financieringsfunctie

Door het vormen van reserves (eigen vermogen) en voorzieningen (vreemd vermogen) wordt vermogen afgezonderd voor toekomstige besteding. Reserves en voorzieningen kunnen worden ingezet als dekkingsmiddel. Bij een uitgave ten laste van een reserve of voorziening, wordt het exploitatiesaldo niet belast.

Bufferfunctie

De bufferfunctie is een belangrijke functie van reserves. Naast de doelstelling die is meegegeven aan reserves, kunnen reserves ook dienstdoen om in bepaalde (onvoorziene) omstandigheden risico's af te dekken. Deze bufferfunctie is feitelijk ook van toepassing op de zogenaamde stille reserves en de voorzieningen. Verwezen wordt naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting en jaarrekening. Hierin wordt via de berekening van het kengetal 'weerstandscapaciteit' invulling gegeven aan de bufferfunctie.

Bestedingsfunctie

Een gemeente heeft de mogelijkheid om via reserves en voorzieningen te sparen voor toekomstige uitgaven. Als een reserve of voorziening wordt ingezet ter dekking van toekomstige uitgaven, spreekt men van een reserve met een bestedingsfunctie, een bestemmingsreserve.

h. Resultaatbestemming en resultaatbepaling in relatie tot reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen moeten elk op de wettelijk voorgeschreven wijze worden verwerkt in de jaarrekening:

Reserves in relatie tot de resultaatbepaling en de resultaatbestemming

Ten aanzien van de bepaling en bestemming van het resultaat is voorgeschreven dat inzichtelijk moet zijn op welke wijze het resultaat wordt bepaald en op welke wijze de bestemming daarvan plaats vindt.

Dat wil zeggen dat zowel bij de begroting als bij de rekening, alle baten en lasten allereerst worden verantwoord zonder rekening te houden met toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (het brutoresultaat). Vervolgens worden op het aldus bepaalde resultaat de toevoegingen en onttrekkingen uit de reserves verwerkt (de resultaatbestemming). Het saldo wat daarna resteert is het resultaat na resultaatbestemming.

Voorzieningen in relatie tot de resultaatbepaling en de resultaatbestemming

Op grond van Bbv regelgeving geldt het hierboven beschreven systeem van resultaatbestemming bij reserves niet voor voorzieningen. Om voorzieningen te voeden worden onttrekkingen daarvoor rechtstreeks ten laste van de raming van baten en lasten gebracht. Als er uitgaven plaats vinden ten laste van voorzieningen, worden deze rechtstreeks uit de voorziening gedekt. Bij de werkelijke uitgaven is er dus geen rechtstreekse met de exploitatiebegroting.

i. Uitgangspunt: incidentele lasten kunnen met incidentele middelen worden gedekt, structurele lasten moeten met structurele middelen worden gedekt

Een standaard uitgangspunt is dat voor jaarlijks terugkerende lasten voldoende dekking moet zijn. Hier wordt voor gezorgd door structurele lasten te dekken uit structurele inkomsten. Incidentele lasten mogen ook gedekt worden uit de exploitatieruimte of uit reserves en voorzieningen.

Er is een goede reden om dit uitgangspunt strikt toe te passen. Enerzijds omdat dit noodzakelijk is voor het verkrijgen van het oordeel van repressief toezicht van de provincie voor de begroting.

Anderzijds is er ook een financiële reden om het genoemde uitgangspunt te hanteren. Als structurele lasten structureel gedekt worden uit een reserve, dan raakt de reserve uitgeput. Als de reserves uitgeput zijn, zal dekking gevonden moeten worden in de exploitatie. Als die er niet is, zal moeten worden bezuinigd. In de financiële advisering voor nieuw beleid zal daarom altijd worden getoetst aan het genoemde uitgangspunt.

j. De dekkingsreserves

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording zijn we verplicht om investeringen te activeren en op investeringen af te schrijven. Als investeringen ineens worden gedekt uit een reserve, is het activeren en afschrijven op een investering niet mogelijk. Met de inzet van een dekkingsreserve kunnen we wel overgaan tot activeren en afschrijven van investeringen.

Het is niet verstandig om dekkingsreserve gedurende de looptijd ervan op te heffen of van bestemming te veranderen. Dit veroorzaakt namelijk extra lasten voor de exploitatie.